

Widziane z Brukseli

Czytaj na stronie 2

Wypowiedź
wiceministra rolnictwa

Czy izby rolnicze są potrzebne?

Czytaj na stronie 2

Zdaniem prezesa KRIR

Warto o tym pamiętać

Czytaj na stronie 2

Zawsze w obronie chłopskich interesów

Czytaj na stronie 3

„Słoneczna energia” – kolektory słoneczne w wiejskim gospodar- stwie domowym

Czytaj na stronie 5

Partnerzy medialni

Rolniczy Portal
Informacyjny
KULTURA WSI.pl

agro
news.com.pl
televizja interaktywna

Pod patronatem Prezydenta RP

Jubileusz samorządu rolniczego

„Chłop to też człowiek” – pisał w swoich kazaniach Piotr Skarga stając w obronie mieszkańców wsi. Los kmieci nie był też obojętny Andrzejowi Fryczowi-Modrzewskiemu. Dziś na straży chłopskich interesów stoją izby rolnicze, które są nieocenionym partnerem w staraniach o przywracanie społecznego prestiżu zawodu rolnika, w ukazywaniu całemu społeczeństwu wielu funkcji, jakie aktualnie rolnik pełni na rzecz całego społeczeństwa.

Samorząd rolniczy współuczestniczy już od ponad stu lat w tworzeniu polityki rolnej na ziemiach polskich. Jest jedną z tych ważnych instytucji, które stanowią „tkankę łączną” systemu demokratycznego. Izby rolnicze zajmują szczególną rolę wśród polskich organizacji rolniczych. Wynika ona z ich ustawowego umocowania jako samorządu zawodowego wszystkich rolników (przynależność bowiem do izb rolniczych jest obligatoryjna), jak również ogromnego potencjału, niestety w większości do tej pory nie wykorzystanego, tkwiącego w strukturze izb rolniczych.

Ten rok jest szczególnie ważny dla samorządu rolniczego, ponieważ właśnie w 2012 roku obchodzimy jubileusz 15-lecia reaktywowania działalności izb rolniczych i 115-lecia powstania pierwszych struktur samorządu rolniczego na ziemiach polskich. Jest to okazja do dokonania oceny dotychczasowych osiągnięć oraz wyznaczenia nowych celów i zadań. Skłania również do refleksji, wspomnień i przemyśleń.

Krajowa Rada Izby Rolniczych będąca z mocy obowiązującej ustawy swoistą reprezentacją całego środowiska rolniczego, zorganizowała 20 kwietnia w Lesznie, na terenie województwa mazowieckiego, centralne uroczystości jubileuszowe, w któ-

Od lewej: Jan Krzysztof Ardanowski, Józef Waligóra, Wiktor Szmulewicz

rych uczestniczyli rolnicy – członkowie KRIR czterech kadencji, przedstawiciele władz rządowych, samorządowych, instytucji rolniczych i administracji. Ich rozpoczęcie poprzedziła odprawiona w intencji izb rolniczych uroczysta Msza Święta w kościele pod wezwaniem Jana Chrzciciela w Lesznie z udziałem pocztów sztandarowych wojewódzkich izb rolniczych. Następnie uczestniczący w nabożeństwie izbowi działacze i zaproszeni goście przemaszzerowali do znajdującego się nieopodal w pałacu Lubomirskich Centrum Szkoleniowo-Konsultacyjnego BGŻ, gdzie miały miejsce główne uroczystości. Ich gospodarzem był Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izby Rolniczych, który nie tylko przypomniał historię izb rolniczych na ziemiach polskich, ale również mówił o roli samorządu rolniczego i czekających go wyzwaniach.

Wyróżniający się przedstawiciele samorządu rolniczego otrzymali odznaczenia państwowe, które w imieniu Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego wręczył im Dariusz Młotkiewicz, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP. Po raz pierwszy 16 działaczy izbowych otrzymało medale okolicznościowe KRIR. Był czas na

przemówienia, gratulacje i wspomnienia. Organizatorzy zadbałi też o coś dla ducha i ciała. Jednym z punktów uroczystości była też konferencja na temat 50-lecia Wspólnej Polityki Rolnej i jej nowych założeń po 2013 roku.

15-lecie reaktywowania izb rolniczych skłania do refleksji – co udało się izbom już zrobić, w którym kierunku powinny iść, aby skutecznie reprezentować i bronić interesów rolników. Chłop to też człowiek, choć nadal wiele osób o tym w naszym kraju zapomina.

WOP

Spotkanie przedstawicieli Izb Rolniczych Polski Północno-Zachodniej

W dniu 27 marca br. w miejscowości Dymin, gm. Koczała (woj. pomorskie) doszło do spotkania przedstawicieli Izb Rolniczych Polski Północno-Zachodniej z udziałem prezesa KRIR Wiktora Szmulewicza. Zachodniopomorską Izbę Rolniczą reprezentował prezes Julian Sierpiński. W spotkaniu uczestniczyli również: delegat ZIR do KRIR i jednocześnie członek Zarządu KRIR Grzegorz Mazur oraz dyr. biura ZIR Jan Białkowski.

W trakcie spotkania omówiono aktualną sytuację w rolnictwie w kontekście ogromnych strat w uprawach ozimych spowodowanych wymarzeniami. **Zdecydowanie negatywnie oceniono ostatnie „fiskalne” działania rządu w stosunku do towarowych gospodarstw rodzinnych**, których najwięcej jest w Polsce Północno-Zachodniej. Rozwiązania wprowadzone ustawą

o składkach na ubezpieczenia zdrowotne rolników, planowana redukcja płatności oraz wprowadzenie nowych OSN zdecydowanie pogorszą ich sytuację finansową i konkurencyjność.

W kontekście zwiększenia podaży ziemi z Zasobu WRSP w wyniku nowelizacji ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, bardzo niepokojący jest brak środków na dopłaty do kredy-

tów preferencyjnych na zakup ziemi. Trudno zrozumieć sytuację, w której rolnik, zakupując ziemię wylicytowaną na przetargu, może liczyć na rozłożenie spłaty na raty oprocentowane w wysokości 2% w skali roku, natomiast oprocentowanie przy zakupie w ramach pierwszeństwa nabycia wynosi obecnie 5,91%.

W obliczu systematycznie pogarszającej się sytuacji postanowiono zacieśnić współpracę Izb pasa północno-zachodniego, zintensyfikować wymianę informacji oraz wspólnie występować w ważnych dla rolników i społeczności wiejskiej sprawach.

ZIR

Pieniądze na scalanie gruntów rolnych

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 125 „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa przez scalanie gruntów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). **Wnioski o przyznanie pomocy można składać w terminie od 23 kwietnia do 20 czerwca 2012 r.** bezpośrednio w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach, Biuro Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ul. Targowa 18, kancelaria Biura PROW (XI piętro, pokój 1132), w godzinach 7.30–15.30.

Formularz wniosku dostępny jest na stronie internetowej Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego w Kielcach, Biuro PROW www.prow.sbr.pl oraz na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl.

ŚIR

Widziane z Brukseli

Kwiecień w Parlamencie Europejskim, mimo przerwy z powodu Świąt Wielkanocnych, był okresem intensywnej pracy w Komisji Rolnictwa.

Na posiedzeniu w Strasburgu rozmawialiśmy o nowych kryteriach klasyfikacji obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) w kontekście reformy Wspólnej Polityki Rolnej. Pomimo dużego zaangażowania służb Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich, w opracowanie metody wyznaczenia obszarów z ograniczeniami naturalnymi zaproponowane kryteria biofizyczne nie spełniają podstawowych oczekiwań, tzn. obiektywnego wyznaczenia obszarów z faktycznymi naturalnymi ograniczeniami na poziomie całej Wspólnoty. Brak jest też wystarczającego uzasadnienia dostosowania jednostek administracyjnych, jakimi są gminy LAU-2, których wielkość jest bardzo zróżnicowana w całej Unii Europejskiej. Średnia wielkość LAU-2 dla całej Unii to 3500 ha, a w Polsce ta średnia wynosi 12 500 ha. Taka sytuacja nie może

zapewnić porównywalności na poziomie Unii Europejskiej. W przypadku Polski do obszarów z ograniczeniami naturalnymi nie zakwalifikowałyby się tereny o udowodnionej naukowo niskiej produktywności i ryzyku odlogowania. To jest rzeczywiście stawianie sprawy na głowie i najlepiej, póki czas, zdecydować o odsunięciu tej kwestii z dyskusowanej obecnie reformy polityki rolnej w Unii.

Kwietniowe posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich zdominowała natomiast debata na temat płatności bezpośrednich. Sprawozdanie w tej sprawie przygotowuje portugalski europosel **Luis Manuel Capoulas Santos**. Po kilkumiesięcznych konsultacjach, spotkaniach i negocjacjach, przedstawił swój punkt widzenia w odniesieniu do propozycji Komisji Europejskiej. I tak, w kwestii redystrybucji dopłat kompromisowym rozwiązaniem może być stopniowy wzrost płatności dla państw w najgorszej sytuacji, a największy wkład powinny mieć tutaj państwa otrzymujące najwięcej; czyli w pewnym sensie stopniowe dążenie do wyrównania pomocy bezpośredniej. System dopłat w ramach tzw. zazielenienia powinien być oparty na wła-

snych zasadach i oddzielony od płatności podstawowych. Mnie zastanawia tutaj inna kwestia – wymagania, jakie Komisja Europejska chce narzucać rolnikom, mają być jednakowe dla wszystkich państw członkowskich. Jednak rekompensaty za spełnienie tych wymogów nie będą jednolite, bo proponuje się 30% koperty krajowej lub 30% budżetu I filaru – a to wciąż prowadzi do zróżnicowania pomocy.

Kwestia definicji „aktywnego rolnika” wciąż stoi pod znakiem zapytania, KE nie przedstawiła do tej pory konkretnych propozycji. Odnosnie przenoszenia środków pomiędzy I

a II filarem, Capoulas Santos proponuje ogólną zasadę dopuszczenia do transferu 10% płatności, ale w wyjątkowych sytuacjach (np. gdy jakieś państwo dostaje w ramach II filaru tylko 25% średniej wielkości dopłat) procent ten mógłby być zwiększony. Posłowie, komentując propozycje autora, zgadzali się z niektórymi postulatami, inne krytykowali, przedstawiając też swoje wizje przyszłości dopłat. Pojawiły się też kwestie „opłacalności” reformy, którą powinien ocenić Europejski Trybunał Obrachunkowy, zgodności propozycji KE z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, i wreszcie o kierunku, w jakim zmierza Wspólna Polityka Rolna. Musimy się dobrze zastanowić, czego oczekujemy od WPR, jak bardzo pomagamy, a jak bardzo utrudniamy pracę rolnikom, nakładając na nich coraz więcej obowiązków i oczekując precyzyjnych danych o ich dochodach i uprawach. Osiągnięcie kompromisu będzie niezwykle trudne, gdyż kraje, które mają najwięcej stracić, wraz z redystrybucją dopłat, muszą w pewnym sensie zrobić krok wstecz, a to, co zrozumiałe, wymaga bardzo ciężkiej politycznie decyzji. Trzeba uważać, aby nie doprowadzić przypadkiem do „dyktatury” wspólnotowej polityki rolnej.

Na posiedzeniu Komisji AGRI gościł także Komisarz **Dacian Cioloș**, który przedstawił obecny stan prac KE w różnych obszarach rolnictwa. Jego wystąpienie dotyczyło m.in.

rynku produktów lokalnych oraz rolnictwa ekologicznego. Zapewnił, że Komisja, w wyniku odbywającej się w kwietniu konferencji, podjęła działania mające za zadanie przeanalizować tenże obszar pod kątem efektywności wykorzystywanych instrumentów wspierających.

Kolejną podejmowaną kwestią była polityka promowania branży spożywczej. Komisarz mówił o mającej powstać inicjatywie ustawodawczej, która będzie brała pod uwagę istniejące narzędzia, a jednocześnie przyczyni się do unowocześnienia strategii promocji. Ma ona charakteryzować się globalnym podejściem do aspektu propagowania branży spożywczej, ze szczególnym uwzględnieniem rynku zewnętrznego, jak również wewnętrznego. Komisarz Cioloș poruszył także kwestię strategii leśnej. Podejmowane w tej sferze działania mają skupić się na najważniejszych aspektach dotyczących zmian klimatycznych i źródeł energii odnawialnej. Wypowiedź Komisarza dotyczyła również ułatwień legislacyjnych dla branży winiarskiej, oliwy z oliwek oraz branży owocowej. Cioloș odpowiadał również na pytania europosłów, którzy niezwykle doceniają wagę tych spotkań i chęć współpracy z Parlamentem ze strony KE.

Jarosław Kalinowski
poseł do Parlamentu Europejskiego

Czy izby rolnicze są potrzebne?

Odpowiada:

KAZIMIERZ PLOCKE
– sekretarz stanu
w MRiRW

To bardzo ważne pytanie o przyszłość samorządu rolniczego. Moim zdaniem, izby rolnicze są potrzebne, ale formuła ich działalności musi się zmienić. Ich funkcja nie może być wyłącznie opiniotwórcza. Izby muszą mieć kompetencje, aby mieć realny wpływ na politykę rolną i jednocześnie być dużym wsparciem dla ministra rolnictwa zwłaszcza w tych dniach, kiedy decydują się losy Wspólnej Polityki Rolnej. Dlatego na tym polu oczekujemy współdziałania i współpracy z izbami. Dużo do zrobienia jest też na odcinku edukacji mieszkańców wsi. – Uważam też, że wiele spraw, które dotyczą polityki rolnej, oddziaływania na obszar wiejskie to muszą być zadania, których realizacją powinien zająć się samorząd rolniczy. Aby tak się stało, konieczna jest zmiana ustawy, która da większe kompetencje izbom.

Dlatego trzeba odważnych decyzji. Ktoś musi zrobić pierwszy krok po to, żeby bardziej upodmiotowić samorząd rolniczy.

Izby działające w ramach II Rzeczypospolitej miały znacznie większy wpływ na środowisko wiejskie niż dziś, chociażby z tego względu, że cała oświata rolnicza czy weterynaria wpisane były w ich statutową działalność. Natomiast ustawa, która obecnie obowiązuje, daje tylko izbom prawo do opiniowania wielu projektów rządowych, ale nie daje realnego wpływu na kształtowanie polityki rolnej państwa. Takich kompetencji obecnie samorząd rolniczy nie posiada. Wydaje mi się, że na bazie tych już kilkudziesięciu lat doświadczeń odrodzonej demokracji w Polsce i kilku lat naszej aktywności w Unii Europejskiej warto przeana-

lizować dotychczasową działalność izb rolniczych i podjąć takie projekty, które będą z punktu widzenia interesów samorządu rolniczego istotne.

Tak jak wieś polska to korzenie i źródło naszej tożsamości, tak izby rolnicze są przecież nieodłącznym elementem kształtowania pracy i życia na wsi, ważną instytucją ustrojową państwa polskiego. Dlatego istotne jest tak bardzo, aby izby miały większe uprawnienia, większy dostęp do środków finansowych, w tym także do kreowania Wspólnej Polityki Rolnej.

Wydaje mi się, że kiedy będziemy świętować jubileusz 15-lecia reaktywowania samorządu rolniczego i 115-lecia powstania pierwszych struktur izbowych na ziemiach polskich, warto też popatrzeć w przyszłość, bo przeszłość jest znana, jest już opisana i na pewno jest już przedmiotem badań naukowych. Natomiast najważniejsze jest to, co przed nami, a czeka nas wiele trudnych zadań. Dlatego warto połączyć siły, warto tworzyć wspólne przedsięwzięcia, warto dzielić się kompetencjami po to, żeby każdy na swoim odcinku mógł swoje zadania zrealizować jak najlepiej, na jak najwyższym poziomie, zwiększając konkurencyjność i świadomość całego naszego środowiska rolniczego.

W tym roku mija 15 lat od wznowienia działalności izb rolniczych w Polsce. Warto o tym pamiętać, bowiem samorząd rolniczy podejmuje działania, które służą przede wszystkim poprawie stanu polskiego rolnictwa i sytuacji swoich członków, rolników.

Zdaniem prezesa KRIR

Warto o tym pamiętać

Dzięki bowiem reaktywacji swojej samorządowej reprezentacji chłopci mają wreszcie rzeczywisty wpływ na poprawę warunków życia ludności wiejskiej. Tym celom służą działania izb rolniczych na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez opiniowanie lub współudział w zakresie regulacji prawnych dotyczących rolnictwa oraz wszechstronnych działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej i produkcyjnej. Ważnym zadaniem samorządu rolniczego jest też wszechstronne informowanie rolników o możliwościach korzystania ze wsparcia rolnictwa, a także nowych obowiązkach i wymaganiach wobec rolników wynikających ze stale modyfikowanej polityki Unii Europejskiej wobec obszarów wiejskich. Samorząd rolniczy dostrzegł, że nową konieczną formą pomocy dla rolników jest dostarczanie wiedzy i umiejętności oraz bezpośrednia pomoc techniczna w wypełnianiu różnego rodzaju dokumentów i wniosków. Dlatego też w działalności izb rolniczych wzrósł zakres doradztwa i pomocy technicznej dla rolników.

Dobrze rozwija się współpraca KRIR z partnerami zagranicznymi. Zarówno Krajowa Rada, jak i poszczególne izby współpracują ze swoimi odpowiednikami w krajach Unii Europejskiej i to zarówno z państwami starej Piętnastki, jak i państwami, które podobnie jak Polska uzyskały członkostwo

w UE w 2004 r. Obecnie nawiązana jest współpraca polskiego samorządu rolniczego z izbami rolniczymi: Francji, Niemiec, Austrii, Czech, Słowacji, Węgier, Litwy, Łotwy. Pozwala to wykorzystywać wiedzę i doświadczenie organizacji i samorządów rolniczych w działaniach izb rolniczych na rzecz mieszkańców wsi oraz kształtowania polityki rolnej.

Izby rolnicze aktywnie włączają się w szeroko pojętą potrzebę obrony producentów rolnych, zarówno w indywidualnych sprawach, jak i tych horyzontalnych, gdzie podjęte decyzje na szereg lat określają ramy dla działalności rolniczej w Unii Europejskiej. Izby Rolnicze są nieodłącznym elementem kształtowania życia na wsi, ważną instytucją samorządową rolników polskich.

Tworzyły i nadal tworzą historię kraju – historię, bez której żaden naród nie może istnieć. Pierwsze izby powstawały w okresie zaborów na ziemiach polskich i towarzyszyły polskim chłopom zaraz po odzyskaniu niepodległości w latach dwudziestych i trzydziestych, a także były aktywne w procesie profesjonalizacji i organizacji zawodu rolnika oraz przeprowadzaniu zmian na wsi po upadku komunizmu.

Wiktor Szmulewicz,
prezes KRIR

Czasopismo
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Ukazuje się raz w miesiącu.

Wydawane i redagowane

na zlecenie Krajowej Rady Izb Rolniczych przez zespół „Poradnika Rolniczego”
Kolportaż – czasopismo dostępne razem z tygodnikiem „Poradnik Rolniczy”

Krajowa Rada Izb Rolniczych

ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

Tel.: (22) 623 21 65, fax (22) 623 11 55; www.krir.pl

Red. Nacz. Wojciech Petera, tel.: 606 396 747

e-mail: wojciech.petera@wp.pl; polskawies@poradnik.net.pl

Polska Wieś

Izby rolnicze są instytucjami publiczno-prawnymi samorządu gospodarczego rolnictwa. Pierwsze izby powstały w krajach skandynawskich na przełomie XVIII i XIX wieku, ale najważniejszą rolę w tworzeniu samorządu rolniczego odegrały Francja i Niemcy. Powstanie izb wiąże się z trudną sytuacją ówczesnego rolnictwa.

niu, było zorganizowanie zawodu rolniczego (do rolnictwa zaliczano wówczas także leśnictwo, rybactwo, ogrodnictwo, hodowlę zwierząt oraz inne gałęzie wytwórczości związanej z gospodarstwem rolnym). Rozporządzenie określało, że do zakresu działania izb rolniczych należy przedstawiciel-

no, że izby współdziałają z władzami rządowymi i samorządowymi we wszystkich sprawach dotyczących rolnictwa, a szczególnie przy wykonywaniu przez te władze nadzoru nad działalnością powiatowych samorządów terytorialnych i zapewnieniu jednolitości prowadzonej przez te samo-

ste przesłanki były jednak inne: Samorząd rolniczy zajmował się aktywnie wdrażaniem postępu rolniczego na wsi, we wszystkich jego możliwych formach, podnosząc tym samym prestiż i rangę zawodu rolnika i dlatego stał się dla ówczesnej władzy niewygodny. Ostatecznie izby zostały zlikwi-

Zawsze w obronie chłopskich interesów

Powszechnie zostały wprowadzone w Królestwie Prus ustawą z 30 czerwca 1894 r., w dobie ciężkiego kryzysu w rolnictwie europejskim, jako obrona interesów rolnictwa, zagrożonego importem taniego zboża amerykańskiego. W latach 1920–1938 powołano izby rolnicze w większości krajów europejskich.

Pierwsza izba rolnicza na ziemiach polskich powstała w Poznaniu w 1895 roku. W zaborze pruskim izby obejmowały terytorium jednej prowincji, stąd też działały tu cztery izby rolnicze: poznańska, pomorska, wrocławska i wschodniopruska. Zadaniem ówczesnych izb było współdziałanie z administracją rządową, doskonalenie prawa gospodarczego, reprezentacja i obrona interesów rolnictwa i leśnictwa, zakładanie i prowadzenie szkół rolniczych, popieranie postępu technicznego w produkcji rolnej.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. rozpoczął się nowy rozdział w historii izb rolniczych. W Wielkopolsce wiązało się to ze spolonizowaniem pruskich izb rolniczych i dostosowaniem ustawodawstwa pruskiego do aktualnej sytuacji politycznej i społeczno-gospodarczej państwa polskiego. Przejęcie Izby Rolniczej przez władze polskie miało miej-

sce 20 stycznia 1919 r. na mocy dekretu Naczelnej Rady Ludowej. Przejmując izbę Polacy obsadzili swoimi urzędnikami stanowiska zajmowane wcześniej przez Niemców, ale pozostawili dawną strukturę wydziałów. W pierwszym okresie działalności zlikwidowano istniejący system patronacki kółek rolniczych włączając je do bezpośredniej działalności izby.

W II Rzeczypospolitej Konstytucja z marca 1921 r., obok samorządu terytorialnego, gwarantowała istnienie samorządu gospodarczego. Zasadnicze znaczenie dla rozwoju samorządu rolniczego w Polsce miało jednak rozporządzenie Prezydenta RP o izbach rolniczych z dnia 22 marca 1928 r. Wtedy to izba rolnicza została zdefiniowana jako jednostka samorządu gospodarczego i osoba publiczno-prawna, działająca na obszarze jednego województwa i w granicach ustaw państwowych oraz własnego statutu. Istota samorządowego charakteru izb rolniczych polegała na wykonywaniu przez nie praw zwierzchnich w stosunku do członków, których przynależność do izb rolniczych była obligatoryjna. Izby miały charakter powszechny i dlatego mogły reprezentować interesy wszystkich rolników i bronić całego rolnictwa. Głównym celem izb rolniczych, określonym w rozporządze-

stwo i ochrona interesów rolnictwa, samodzielne przedsięwzięcie, w granicach obowiązujących przepisów prawa, środków w zakresie wszechstronnego popierania rolnictwa oraz wykonywania czynności powierzanych izmom rolniczym przez ustawy i rozporządzenia, współdziałanie z władzami rządowymi i samorządowymi we wszystkich sprawach dotyczących rolnictwa.

Wprowadzenie instytucji izb rolniczych na obszarze całego państwa spowodowało powstanie w okresie międzywojennym 13 izb: warszawskiej, łódzkiej, lubelskiej, kieleckiej, białostockiej, wileńskiej, poleskiej, wołyńskiej, lwowskiej, krakowskiej, śląskiej, wielkopolskiej i pomorskiej, które współpracowały ze sobą w ramach dobrowolnej centrali samorządu rolniczego, jaką był Związek Izb i Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. przyniosło kolejne rozszerzenie kompetencji izb rolniczych. Podkreślony został istotny cel izb rolniczych: zorganizowanie zawodu rolniczego oraz współdziałanie w dziedzinie rolnictwa, a więc coś więcej niż jedynie reprezentowanie interesów gospodar-

czny. Wprowadzenie instytucji izb rolniczych na obszarze całego państwa spowodowało powstanie w okresie międzywojennym 13 izb: warszawskiej, łódzkiej, lubelskiej, kieleckiej, białostockiej, wileńskiej, poleskiej, wołyńskiej, lwowskiej, krakowskiej, śląskiej, wielkopolskiej i pomorskiej, które współpracowały ze sobą w ramach dobrowolnej centrali samorządu rolniczego, jaką był Związek Izb i Organizacji Rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Warszawie.

Prężną działalność izb rolniczych przerwał wybuch II wojny światowej. W okresie okupacji izby wojewódzkie zostały zlikwidowane. Okupanci pozostawili jedynie istniejące biura powiatowe, które wykorzystywano jako jednostki ściągające od rolników nałożony przez okupanta kontyngent.

Po zakończeniu II wojny światowej, już w marcu 1945 roku wznowiły swoją działalność izby rolnicze, między innymi wielkopolska, białostocka, warszawska czy kielecka.

Pracę izb rolniczych utrudniały jednak przeszkody natury politycznej. Nowa władza zarzucała samorządowi rolniczemu między innymi to, że w przeszłości popierał gospodarstwa obszarncze, a zaniedbywał drobnych rolników, a w związku z parcelacją folwarków stracił rację bytu. Rzeczywi-

done dekretem z dnia 26 sierpnia 1946 roku o zniesieniu izb rolniczych, który wszedł w życie 10 października 1946 r. Dekretem tym zadania izb rolniczych zostały przekazane, pozostającemu pod kontrolą komunistów, Związkowi Samopomocy Chłopskiej. Związkowi został również przekazany majątek izb rolniczych, powstały po umorzeniu ich zobowiązań.

Przemiany roku 1989 odrodziły nadzieje środowiska rolniczego na wznowienie działalności własnego samorządu, po 50-letnim okresie niebytu za rządów PRL. Efektem kilkuletnich starań była uchwalona 14 grudnia 1995 roku ustawa o izbach rolniczych, która stworzyła podstawy prawne do przeprowadzenia demokratycznych wyborów i wyłonienia organów samorządu rolniczego.

Mimo 50-letniej przerwy w działalności, członkowie izb rolniczych i ich przedstawiciele w organach tych izb mają przeświadczenie o ciągłości prac samorządu oraz o kontynuacji dzieła izb rolniczych powstałych w okresie międzywojennym. Sięganie do bogatych tradycji i doświadczeń nadal stanowi inspirację do działania obecnych izb rolniczych.

Opracował: WOP

Najważniejsze daty w historii polskiego samorządu rolniczego

1896 r. – na podstawie ustawy pruskiej z dnia 30 czerwca 1884 r. powstaje Poznańska Izba Rolnicza, która stała się zalążkiem i pierwowzorem izb rolniczych na ziemiach polskich;

1928 r. – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wydaje rozporządzenie o izbach rolniczych będące podstawą prawną funkcjonowania samorządu rolniczego w dwudziestolecie międzywojennym;

1946 r. – likwidacja odradzających się po II wojnie światowej izb rolniczych na podstawie dekretu Rady Ministrów;

14 grudnia 1995 r. – Sejm RP II kadencji uchwała ustawę o izbach rolniczych;

1996–1998 r. – powstaje 49 wojewódzkich izb rolniczych;

1997 r. – powstaje Krajowa Rada Izb Rolniczych; 19 lutego pierwsze posiedzenie Krajowej Rady Izb Rolniczych I kadencji;

1999 r. – reorganizacja samorządu rolniczego spowodowana reformą ustroju państwa, powstaje 16 wojewódzkich izb rolniczych;

21 czerwca 2001 r. – uchwalona zostaje nowelizacja ustawy o izbach rolniczych rozszerzająca struktury izb o rady powiatowe;

29 listopada 2006 r. – jubileuszowe obchody 110 lat powstania pierwszych struktur samorządu rolniczego na ziemiach polskich i 10-lecia Krajowej Rady Izb Rolniczych;

20 kwietnia 2012 r. – obchody 115-lecia istnienia izb rolniczych na ziemiach polskich oraz 15-lecia reaktywowania działalności izb rolniczych.

Podziękowania dla sponsorów

Życzliwość wywołuje życzliwość

Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych serdecznie dziękuje za wsparcie organizacji obchodów jubileuszu 15-lecia reaktywowania działalności izb rolniczych i 115-lecia istnienia izb na ziemiach polskich, bezinteresowną pomoc, życzliwość i ofiarność okazaną samorządowi rolniczemu.

Wsparcia udzielili:

- Bank BGŻ
- BIN Sp. z o.o.
- Polskie Młyny S.A.
- Danone sp. z o.o.
- Led Company S.C.
- Torex Sp. z o.o.
- New Holland Agriculture
- Wolf System Polska
- Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. – Bronisze
- ARiMR
- ANR

„Trzeba życzliwości i dobroci, aby pomagać. Trzeba wielkości ducha, aby pomagać bezinteresownie. Trzeba odwagi, aby nie zważając na przeszkody, wytrwale i do końca wyciągać przyjazną dłoń”

Dyskusja niepolityczna, lecz fachowa i praktyczna

Nie milkną echa po exposé premiera i zapowiedziach reformach na wsi. Swoje stanowisko przedstawiły izby rolnicze. Samorząd rolniczy powinien być partnerem w realizacji rządowej reformy tworząc konieczny pomost do jej wdrożenia.

W swoim wystąpieniu szef rządu zasygnalizował wprowadzenie podatku dochodowego w rolnictwie i stopniowe odchodzenie od podatku rolnego. W zależności od wielkości gospodarstwa rolnego, naliczana ma być składka na ubezpieczenie zdrowotne rolników. Głos w sprawie zaplanowanej reformy na wsi zabrała Krajowa Rada Izby Rolniczych reprezentująca samorząd rolniczy. Pośród najczęściej komentowanych kwestii stawki

na ubezpieczenie zdrowotne i obrony Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) poruszona została również szczególnie ważna dla rolników sprawa zapewnienia dostatecznego źródła finansowania zadań samorządu rolniczego.

Z mocy ustawy o izbach rolniczych, izby uzyskują dochody z odpisu w wysokości 2% od uzyskanych wpływów z tytułu podatku rolnego pobieranego na obszarze działania izby. Wziąwszy pod uwagę wysokość

wpływów gmin z podatku rolnego: w roku 2009 ok. 1,239 mld zł, natomiast 990 mln zł w roku ubiegłym, daje to kwotę rzędu 15–20 mln złotych rocznie. Zdaniem samorządu rolniczego, likwidacja podatku rolnego może spowodować utratę głównego źródła, z którego finansowane są izby rolnicze.

Podstawą prawną funkcjonowania samorządu wiejskiego jest ustawa z 1995 roku o izbach rolniczych. Członkami izb rolniczych z mocy ustawy są osoby fizyczne i prawne będące podatnikami podatku rolnego, podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych z działów specjalnych produkcji rolnej oraz członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych posiadający wkłady gruntowe w tych spółdzielniach. Do zadań izb

należą działania na rzecz rozwiązywania problemów rolnictwa i reprezentowanie interesów rolników. Izby opiniują, wnioskuje i proszą w sprawach ważnych dla wsi i jej mieszkańców. Argumenty izb rolniczych nie mają jednak tak praktycznego przełożenia, jak w krajach „starej Unii”. Daleko nam jeszcze do modelu austriackiego czy francuskiego samorządu rolniczego, gdzie ustawowo zagwarantowane zostały większe możliwości działania i wpływu na bieżącą politykę rolną.

Ożywiona dyskusja o kształcie przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) po 2014 roku sprzyja aktywizacji samorządu rolniczego. Na arenie europejskiej izby rolnicze szczególnie sprawnie działają na forum europejskiej organizacji zrzeszającej rol-

nicze związki zawodowe i organizacje spółdzielcze (COPA – COGECA). Funkcje wiceprzewodniczącego tej wpływowej instytucji od tego roku pełni prezes polskich izb rolniczych. Izby rolnicze są ważną organizacją zawodową działającą na wsi. Stanowią bowiem najbardziej powszechną reprezentację rolników. Argumenty formułowane przez rolniczy samorząd zawodowy powinny pozwolić na dyskusję nad przedstawionymi w exposé reformami na wsi – dyskusję niepolityczną, lecz fachową i praktyczną.

Michał Marciniak
– ekspert w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Autor raportu IO „Przedsiębiorczość szansą polskich obszarów wiejskich”

Szacowanie strat w oziminach

Niekorzystne warunki pogodowe panujące zimą sprawiły, że w wielu regionach Polski wystąpiły duże straty w oziminach. Największe wymarznienia upraw ozimych odnotowano na terenie województwa lubuskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego, łódzkiego, pomorskiego, zachodniopomorskiego i dolnośląskiego.

Teraz większość zniszczonych upraw wymaga przesiewu. Jednak przed likwidacją uszkodzonej plantacji komisje kłeszkowe oraz likwidatorzy z towarzystw ubezpieczeniowych muszą dokonać oceny zakresu szkód.

Dlatego Krajowa Rada Izby Rolniczych apeluje do wszystkich poszkodowanych rolników o jak najszybsze informowanie o tym fakcie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, aby wnioskowali oni do wojewodów o powołanie komisji gminnych do szacowania tychże strat.

Producenci rolni, u których wystąpiły wymarznienia, a nie zamierzają skorzystać z pomocy, proszeni są, mimo to, o występowanie do władz gminnych z informacją o stratach, dzięki temu mogą pomóc rolnikom, którzy z tej pomocy chcą skorzystać.

Samorząd rolniczy wystosował też pismo do ministra rolnictwa z prośbą o niezwłoczne uruchomienie wszelkich form pomocy dla poszkodowanych rolników. Zarząd KRIR zwrócił się też do towarzystw ubezpieczeniowych o jak najszybszą likwidację szkód oraz do wojewodów o powoływanie komisji do szacowania takich szkód.

W budżecie państwa zabezpieczonych jest obecnie 130 milionów złotych na dopłaty do odsetek do kredytów kłeszkowych.

WOP

Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izby Rolniczych, wraz z prezesem zarządu Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich Zw. Rew. – Waldemarem Brosiem oraz Marcinem Hydzikiem, prezesem zarządu Związku Polskich Przetwórców Mleka i Wojciechem Derengiewiczem, wiceprezesem Krajowego Stowarzyszenia Mleczarzy 10 kwietnia przedstawili Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Markowi Sawickiemu, wspólne stanowisko w sprawie pogarszającej się sytuacji na rynku mleka.

W ostatnich tygodniach bowiem sytuacja na rynku mleka zdecydowanie się pogarsza. Ceny zbytu podstawowych artykułów mleczarskich obecnie są zdecydowanie niższe niż uzyskiwane jeszcze w styczniu br. Ponadto, sytuację dodatkowo pogarsza brak zainteresowania produktami mleczarskimi ze strony eksporterów. Do tego dochodzi fakt, że zapasy systematycznie rosną w magazynach.

Konieczna jest interwencja na rynku mleka

Gdyby taka sytuacja się utrzymała i utrzymywała w ciągu całego roku, byłaby to ciężka sytuacja nie tylko dla zakładów przetwarzających mleko, ale również dla rolników – producentów mleka. Przy obecnych cenach zbytu artykułów mleczarskich, które prawdopodobnie będą jeszcze niższe – należy liczyć się z dość drastyczną obniżką cen skupu mleka. Niektóre prognozy zmierzają nawet w kierunku obniżenia tych cen do poziomu 1,00 - 1,10 zł/litr, co byłoby niezwykle niekorzystne dla przyszłości produkcji mleka w Polsce. Musimy zrobić wszystko, aby nie dopuścić do sytuacji, jak to było w latach 2008–2009. – Wydaje się zasadne, że należy zacząć podejmować działania na szczeblu UE w celu uruchomienia

instrumentów rynkowego wsparcia – informuje Wiktor Szmulewicz.

Dlatego zdaniem wymienionych wcześniej organizacji należy w pierwszej kolejności uruchomić dopłaty eksportowe do pełnego i odtłuszczonego mleka w proszku i masła, a w następnej kolejności do serów. Interwencja na rynku masła, przy obecnej obowiązującej cenie, tj. 246,39 euro/100 kg i cenie jego skupu 221,75 euro/100 kg w ramach limitu 30 tys. – może nie przynieść zamierzonych efektów.

W piśmie skierowanym do szefa resortu rolnictwa organizacje zadeklarowały też swoje merytoryczne wsparcie ministrowi, które pomoże w przekonaniu partnerów UE o konieczności podjęcia interwencji na rynku mleka.

WOP

KRIR wnioskuje

W związku z informacjami od rolników w sprawie strat w zbożach ozimych spowodowanych wymarznieniami oraz brakiem kwalifikowanego materiału siewnego w centralach nasiennych zbóż jarych zarząd KRIR 27 marca wystąpił do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrażenie zgody na obrót między rolnikami nasion zbóż jarych potrzebnych do zasiewu.

Rolnicy teraz będą zmuszeni do dokonania nie tylko planowanych zasiewów wiosennych, ale i tych, które obsiane były zbożami ozimymi i wymarły. Brak nasion kwalifikowanych i w konsekwencji zawyżona ich cena – spowoduje opóźnienia lub nawet brak możliwości siewu wiosennego.

Ponadto, z informacji, jakie dotarły do KRIR, w województwie kujawsko-pomorskim w wielu gospodarstwach doszło do zniszczenia zasiewów nawet w 100%. Natomiast na terenie całego kraju straty w zasiewach, w wyniku wymarznienia, przekraczają 50%.

Dlatego zarząd KRIR wnioskuje również do szefa resortu rolnictwa o umożliwienie rolnikom z terenów objętych kłeską, przesunięcie terminu spłat rat kredytów preferencyjnych: kłeszkowych i inwestycyjnych z lat poprzednich i zabezpieczenie środków na odsetki od tych kredytów.

WOP

Uprościli procedury

Ministerstwo Finansów na wniosek Krajowej Rady Izby Rolniczych wprowadziło uproszczenie przepisów uprawniających gospodarstwa rolne oraz domowe do zwolnienia z opłaty akcyzy naliczanej do ceny węgla i koksu w sposób sprowadzający się jedynie do wypełnienia dokumentu dostawy podczas zakupu węgla lub koksu od pośredniczącego podmiotu węglowego.

W dniu 3 kwietnia 2012 r. weszło bowiem w życie rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie dokumentu dostawy, ewidencji wyrobów akcyzowych objętych zwolnieniem od akcyzy ze względu na ich przeznaczenie, warunków i sposobu ich zwrotu

oraz środków skażających alkohol etylowy (Dz. U. z 2012 r., poz. 307).

Uproszczona forma będzie wystawiana jedynie w dwóch egzemplarzach – jeden dla nabywcy, drugi dla sprzedawcy, czyli pośredniczącego podmiotu węglowego.

Od 2 stycznia bieżącego roku obowiązuje ewidencjonowanie zużycia węgla lub wyrobów węglowych na cele opałowe przez podmioty zwolnione z akcyzy na węgiel lub koks, które zużywają go m.in. w pracach rolniczych, ogrodniczych, w hodowli ryb oraz w leśnictwie. Podmioty te mogą skorzystać ze zwolnienia od akcyzy pod warunkiem prowadzenia ewidencji wyrobów węglowych zużywanych do celów zwolnionych.

WOP

Szybciej niż 30 km/h

Zdaniem rolników z Warmii i Mazur, konieczna jest zmiana zapisów Ustawy Prawo o ruchu drogowym, w której to artykuł 20 pkt. 6 ppkt. 1 określona dopuszczalna prędkość ciągnika rolniczego (również z przyczepą) wynosi 30 kilometrów na godzinę. Obecnie bowiem często dochodzi do sytuacji, gdy kierujący ciągnikiem rolniczym otrzymuje mandat za przekroczenie prędkości o kilka kilometrów.

Jak podkreślają rolnicy, postęp mechanizacji rolnictwa spowodował, że aktualnie produkuje się sprzęt rolniczy bezpieczniejszy, o dużo lepszych parametrach technicznych, który umożliwia zwiększenie dopuszczalnej prędkości poruszających się ciągników rolniczych do co najmniej 50 km/h.

Natomiast przestarzały, często nieadekwatny do postępu mechanizacji i obecnych warunków drogowych zapis w Ustawie Prawo o ruchu drogowym, naraża rolników na znaczne straty finansowe (koszty mandatów) i utrudnienia prowadzenie produkcji rolnej.

WOP

„SŁONECZNA ENERGIA” – kolektory słoneczne

w wiejskim gospodarstwie domowym

W dobie stale rosnących cen nośników energii, takich jak gaz, węgiel, olej opałowy czy energia elektryczna, alternatywą pozwalającą na ograniczenie wydatków gospodarstw domowych związanych z energią jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Energia promieniowania słonecznego stanowi największe źródło energii, które jest powszechnie dostępne dla człowieka, a które możemy wykorzystać stosując m.in. kolektory słoneczne.

Dlaczego warto interesować się energią słoneczną?

Z prostego powodu. Z perspektywy trwania naszego życia, Słońce jest stałym i pewnym dostawcą niemalże darmowej energii.

Zapotrzebowanie na energię niezbędną do podgrzania wody z każdym dniem wzrasta i wraz z rosnącymi cenami za energię stanowi niemały koszt utrzymania każdego gospodarstwa domowego. **Systemy solarne** to idealne rozwiązanie do podgrzewania wody użytkowej w domach, na działkach, obiektach użyteczności publicznej takich jak hotele, pensjonaty, obiekty sportowe, szpitale. Znajdują one także zastosowanie w układach przygotowujących c.w.u. do podgrzania wody basenowej oraz wspomaganie c.o.

Kolektory słoneczne stosowane są coraz częściej do celów podgrzewania wody w budynkach inwentarskich, czyli mogą być skutecznie wykorzystywane na potrzeby prowadzonego gospodarstwa wiejskiego.

Dzięki zastosowaniu układu kolektorów słonecznych w swoim gospodarstwie domowym, można zaspokoić średnio do 70% zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową w skali roku, a także wspomóc działanie układu c.o., co ograniczy wydatki związane z zakupem opału. Koszt eksploatacji układu solarnego, biorąc pod uwagę aktualne ceny energii elektrycznej, kształtuje się na poziomie ok. 30–40 zł rocznie.

Działający system dopłat do kolektorów słonecznych sprawił, iż inwestycje tego typu stały się atrakcyjne finansowo dla potencjalnych użytkowników.

Dobór wielkości układu

Prawidłowy dobór wielkości układu jest najbardziej istotnym elementem w projektowaniu całego układu solarnego. Często zdarza się bowiem, iż projektant lub instalator kuszący chęcią zysku, pozornego zwiększenia sprawności układu, doradza inwestorowi układ przewymiarowany.

Przewymiarowanie instalacji przez instalatora spowodowane brakiem wiedzy lub chęcią zwiększenia sprawności systemu powoduje, że w okresach dużego nasłonecznienia kolektory się przegrzewają, a konkretnie: płyn solarny (roztwór glikolu) krąży w układzie. Przegrzanie płynu skutkuje tym, że traci on swoje właściwości, a w konsekwencji powoduje zmniejszenie sprawności układu, a nawet zatkanie przewodów.

Natomiast **niedowymiarowanie**, czyli dobranie zbyt małej powierzchni absorbera w stosunku do pojemności zasobnika wody, powoduje niedogrzanie wody.

Nie wskazane jest nadmierne rozbudowanie instalacji solarnej, ponieważ ze wzrostem powierzchni kolektorów maleje sprawność całego systemu.

Dobierając zatem wielkość układu solarnego, róbmy to z głową, biorąc przede wszystkim pod uwagę takie elementy, jak ilość osób w gospodarstwie domowym, które na co dzień korzystają z c.w.u., oraz przeznaczenie układu, czyli czy ma on służyć tylko do produkcji c.w.u., czy również do wspomaganie innych odbiorników ciepła. Zawsze trzeba zastanowić się, ile energii jesteśmy w stanie

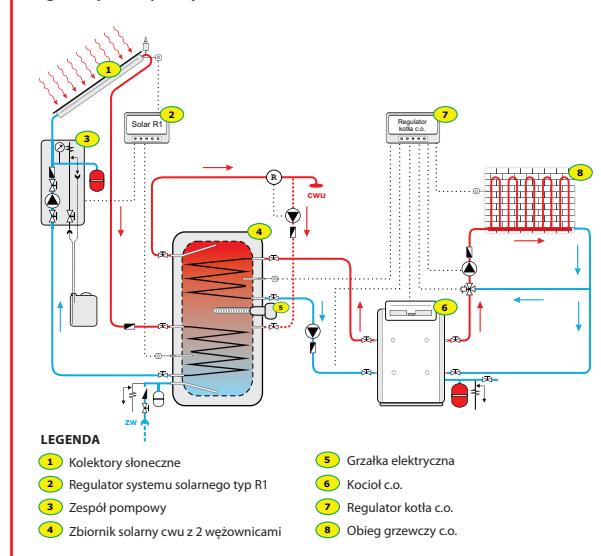
zużyć. Trzymając się tych prostych zasad, układ będzie na pewno spełniał nasze oczekiwania.

Oplacalność instalacji solarnych

Czas zwrotu kosztów inwestycji uzależniony jest od ilości zużywanej ciepłej wody użytkowej, od charakterystyki budynku, a także od dodatkowego sposobu i metody podgrzewania wody (gaz, węgiel, energia elektryczna, olej opałowy). Na korzyść kolektorów świadczy wysokie prawdopodobieństwo wzrostu cen paliw tradycyjnych.

Istotnym czynnikiem umożliwiającym nam ocenę opłacalności instalacji solarnej stanowią w przeważającej mierze ceny tradycyjnych źródeł energii, ale komfort i wygoda użytkowania kolektorów słonecznych to niebagatelny atut instalacji solarnych. Ogrzewanie energią słoneczną jest właściwie bezobsługowe. Jedyń konieczną czynnością jest okresowy serwis instalacji.

Solarna instalacja grzewcza do c.w.u. współpracująca z kotłem c.o.
System solarny ze zbiornikiem cwu wyposażonym w 2 wężownice spiralne i grzałkę elektryczną

- LEGENDA**
1 Kolektory słoneczne	5 Grzałka elektryczna
2 Regulator systemu solarnego typ R1	6 Kocioł c.o.
3 Zespół pompowy	7 Regulator kotła c.o.
4 Zbiornik solarny cwu z 2 wężownicami	8 Obieg grzewczy c.o.

Kolektor próżniowy czy płaski – który wybrać?

Jeśli w ogóle można w jednym zdaniu udzielić dobrej rady, które kolektory wybrać do planowanego w swoim domu układu solarnego, to przy dokonywaniu wyboru należy przede wszystkim zastanowić się, w jakim celu i w jakich okresach kolektory te będą wykorzystywane. Podstawowa różnica w działaniu pomiędzy tymi dwoma typami kolektorów polega na tym, że kolektory próżniowe typu HEAT-PIPE charakteryzują się wyższą efektywnością w pozyskiwaniu energii w okresach tzw. przejściowych, kiedy mamy do czynienia z mniejszym nasłonecznieniem. Wówczas wyprodukowaną energię możemy wykorzystać np. do wspomaganie c.o. w naszym domu.

Dotacje do kolektorów słonecznych z NFOŚiGW

W lipcu 2010 r. **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** (NFOŚiGW) uruchomił ogólnopolski program dopłat do inwestycji związanych z kolektorami słonecznymi, którego wdrażanie przewidziano na lata 2010–2014. Na realizację programu przewidziano budżet w kwocie 300 mln zł.

Dotacje przeznaczone są dla osób fizycznych posiadających tytuł prawny do budynku mieszkalnego oraz dla wspólnot mieszkaniowych.

Przeciętny „Kowalski” jest w stanie uzyskać w ramach programu **dofinansowanie w wysokości 45%** kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia związanego z zakupem i montażem zestawu kolektorów słonecznych w swoim domu.

Wysokość kredytu z dotacją wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, z zastrzeżeniem, że jednostkowy koszt kwalifikowany przedsięwzięcia nie może przekroczyć 2500 zł/m² powierzchni całkowitej kolektora.

Koszty kwalifikowane objęte dotacją to m.in.: koszt projektu budowlanego – wykonawczego, zakup kolektorów słonecznych, zasobnika ciepłej wody użytkowej, automatyki, aparatury kontrolno-pomiarowej, przewodów instalacyjnych, ciepłomierza, montaż zestawu a także inne materiały i urządzenia, które są konieczne do prawidłowego działania kolektorów słonecznych, a ich zastosowanie wynika z indywidualnych warunkowań technicznych.

Klient nie musi wykładać swoich pieniędzy, ponieważ korzysta z kredytu, który w 45% zostanie spona dotacją. Część niepokrytą przez dotację można spłacić jednorazowo przed zakończeniem umowy kredytowej bez dodatkowych kosztów i prowizji. Warto również wiedzieć, że pozyskana dotacja jest przychodem w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który należy rozliczyć w rocznym zeznaniu podatkowym i uiścić ewentualny podatek. W szczególności w tym miejscu są osoby, które nie mają obowiązku rozliczania się z fiskusem, np. rolnicy, którzy przy zastosowaniu odpowiedniej formy rozliczenia tego przychodu, zapłacą niewielką kwotę podatku, nawet mogą nie zapłacić jej w ogóle.

Dotacja jest udzielana tylko w formie dopłaty do kredytu, więc nie ma możliwości otrzymania dotacji bez podpisania umowy kredytowej w jednym z banków współpracujących z NFOŚiGW. Z punktu widzenia osoby zainteresowanej dotacją, może to być rozwiązanie skomplikowane i zniechęcające do skorzystania z dopłaty. Niemniej jednak, tak przyjęte rozwiązanie ma przede wszystkim na celu uproszczenie procedury pozyskania dotacji, sprawniejszego monitorowania spełnienia warunków otrzymania dotacji u beneficjentów, monitorowania prawidłowości inwestycji oraz kontroli wykorzystania środków, co w efekcie prowadzi do znacznego skrócenia czasu realizacji dotowanej inwestycji.

Program dopłat do kolektorów słonecznych działa już 22 miesiące i przez ten czas banki współpracujące z NFOŚiGW zdołały wdrożyć i wypracować odpowiednie procedury udzielania kredytów na zakup i montaż kolektorów słonecznych z dofinansowaniem z NFOŚiGW, co powoduje, że klient zainteresowany tego rodzaju inwestycją i pozyskaniem do niej dofinansowania, jest obsługiwany szybko i sprawnie.

Często zdarza się, że firmy instalacyjne, w tym również spółka ANTINUS, proponują dla swoich klientów pomoc w przygotowaniu dokumentów bankowych do kredytu, co stanowi dodatkowe ułatwienie dla inwestora.

Wykonawca inwestycji zobowiązany jest do udzielenia inwestorowi, który nabywa kolektory w ramach programu NFOŚiGW, **5-letniej gwarancji na prawidłowe działanie układu solarnego.**

Rynek kolektorów słonecznych w Polsce wychodzi do inwestorów z bardzo zróżnicowaną ofertą, a **dofinansowanie w wysokości do 45% inwestycji** powoduje, że kolektory słoneczne stają się coraz bardziej popularne. Niestety, sytuacja ta powoduje również, iż pojawiają się firmy, które niekoniecznie prezentują uczciwą i rzetelną ofertę, proponując klientom **wyimaginowane 70% dofinansowania**, proponując tym samym dodatkowe upusty lub wynagrodzenie za wypełnienie przez inwestora ankiety o efektywności kolektorów słonecznych zamontowanych u swojego klienta, za co takie firmy płacą klientowi po wykonaniu inwestycji. W domyśle ma to zrekomensować klientowi dodatkową formę dofinansowania, przy czym w rzeczywistości klient kupuje zestaw o wiele droższy (często przewymiarowany) niż wówczas, gdyby kupił go w innej firmie, przy zastosowaniu dotacji 45%, ponieważ cena zestawu przed dofinansowaniem jest znacznie niższa, a dodatkowo oszczędza na kosztach bankowych, które są uzależnione od wysokości zaciągniętego na ten cel kredytu, a także na wysokości podatku od pozyskanego dofinansowania z NFOŚiGW.

Warto zatem weryfikować oferty różnych firm, chociażby po to, żeby już po wykonaniu inwestycji nie mieć poczucia, że zostało się oszukany.

Aktualnie można mówić o dużym sukcesie programu dopłat do kolektorów słonecznych, ponieważ wg danych publikowanych na stronach NFOŚiGW do połowy marca 2012 r. zrealizowano ponad 16 tys. inwestycji związanych z kolektorami słonecznymi, beneficjentom wypłacono dotacje na kwotę ponad 108 mln zł.

Firma **ANTINUS Sp. z o.o.** działająca od lat w branży instalacyjnej w zakresie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) współpracuje przede wszystkim z mieszkańcami terenów wiejskich oferując i wdrażając w gospodarstwach rolnych innowacyjne technologie wykorzystujące energię odnawialną. Świadczy o tym m.in. fakt, iż ponad 80% instalacji solarnych, zaprojektowanych i wykonanych w ostatnich 2 latach przez firmę ANTINUS, funkcjonuje w gospodarstwach rolnych.

Zainteresowanych zachęcamy do zapoznania się z ofertą firmy ANTINUS, która dostępna jest m.in. na stronie internetowej www.eko-watt.pl lub pod numerami telefonów: **46 831 00 22, 600 254 255.**

AMW

DOTACJE NA KOLEKTORY SŁONECZNE

45% z NFOŚiGW

Ciepła woda za DARMO!!!

(Możliwość wspomaganie centralnego ogrzewania)

5 lat gwarancji

ZAŁATWIAMY WSZYSKIE FORMALNOŚCI

NIE PRZEGAP SWOJEJ SZANSY !!!

eko-watt

tel. 600 254 255 / 46 831 00 22
e-mail: dotacje@eko-watt.pl
www.eko-watt.pl

CENTRALA NASIENNA Sp. z o.o. w SIERADZU

98-200 Sieradz ul. P.O.W. 30, tel. (43) 827 1331, (43) 822 4357, fax (43) 827 1359,
(Filia) 98-100 Łask, ul. Żeromskiego 74, tel./fax (43) 675 2209, tel. kom. 664 143 229
(Filia) 96-200 Rawa Mazowiecka, ul. Wyzwolenia 10, tel. kom. 501 611 202
www.nasionasieradz.pl, e-mail: centralanasiennasp.zoo@wp.pl

OFERTA HANDLOWA – WIOSNA 2012

I Sadzeniaki ziemniaka

- bardzo wczesne: Arcona, Agata, Arielle, Colette, Inova, Denar, Lord, Miłek, Velox, Verona, Viviana;
- wczesne: Bellarosa, Bila, Cyprian, Labadia, Natasha, Owacja, Primadonna, Vineta;
- średnio wczesne: Finezja, Irga, Ramos, Sante, Satina, Stasia, Tajfun, Tetyda;
- średnio późne: Jelly;
- inne odmiany hodowli krajowych i zagranicznych.

II Zboża jare

- pszenica: Nawra, Tybalt, Waluta;
- jęczmień: Antek, Eunova, KWS Olof, Nagradowicki, Skald, Skarb, Stratus;
- owies: Bingo, Sławko;
- pszenżyto: Dublet, Nagano;
- żyto: Bojko

III Trawy – różne gatunki

- mieszanki trawnikowe;
- mieszanki traw pastewnych;
- inne poszczególne gatunki traw w zależności od zapotrzebowania.

IV Kukurydza na ziarno, kiszonkę, CCM, gres, biogas, bioetanol

V Oleiste i włókniste

VI Motylkowane drobnonasienne

VII Strączkowe

VIII Inne rolnicze

IX Nasiona paszowe

- słonecznik czarny, słonecznik paskowany, siemię lniane, proso, gryka, sorgo, groch żółty, groch zielony, peluszką, wyka, rzepak, rzepik, kukurydza, pszenica, jęczmień, owies.

X Prowadzimy kontrakcje upraw nasiennych

- traw: rajgrasów (włoski, holenderski, angielski), kostrzew (czerwona, trzcinowa), wiechlina łąkowej;
- zbóż i ziemniaków;
- innych (facelii błękitnej, koniczyny czerwonej, gorczyca, łubinów, grochów, wyki).

Wielkopolska Izba Rolnicza proponuje

W związku z napływającymi od rolników informacjami o problemach z zakupem kwalifikowanego materiału siewnego na dokonanie zarówno przesiewów upraw zniszczonych po tegorocznej zimie, jak i na założeniu planowanych plantacji roślin jarych, Wielkopolska Izba Rolnicza wnioskuje do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dokonanie zmiany wymogów dotyczących pakietu „Ochrona gleb i wód” programu środowiskowego.
– Wnioskujemy, aby rolnicy realizujący wariant 8.2 – Międzyplon ozimy, zwolnieni

zostali z obowiązku przeorania biomasy i tym samym mogli pozostawić plantacje do zbioru w roku 2012 nie tracąc przysługującej im premii – mówi **Bogdan Fleming**, wiceprezes Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

– Jesteśmy przekonani – podkreśla wiceprezes WIR – że zaproponowana zmiana choć w części przyczyni się do złagodzenia występującego w tym roku problemu braku materiału siewnego roślin jarych.

WOP

KOLEKTORY SŁONECZNE

kotłownie, kompletne systemy grzewcze

Sprzedaż, montaż, doradztwo

Pomagamy uzyskać dofinansowanie

www.kolektory.lodz.pl

tel. 601 31 00 14

Strusia Kraina & Mobax Sp.J.
www.strusiakraina.pl

OFERUJEMY

- skup strusi ubojowych na podstawie wieloletnich umów
- sprzedaż piskląt strusi
- sprzedaż pasz i koncentratów dla strusi
- doradztwo żywieniowe
- poradnictwo w rozpoczęciu hodowli strusia
- poradnictwo i literaturę na temat leczenia oraz prewencji weterynaryjnej strusi
- transport strusi

ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY

Siedziba: tel./fax 32 287-43-54
ul. Magazynowa 21 kom. 662-27-37-47
40-424 Katowice kom. 602-32-60-42

ZOSTAŃ HODOWCĄ STRUSI

Hodowla Strusi, 41-583 Bobrowniki, ul. Wyzwolenia 11
tel. 602 32 60 42

AF
PROJECTS

BIOGAZOWNIE ROLNICZE JEDEN FERMENTER, WIELE MOŻLIWOŚCI Wysoko sprawny fermenter hydrauliczny

ZALETY:

- ✓ brak elementów mechanicznych
- ✓ brak występowania awarii
- ✓ brak konieczności przeglądów
- ✓ brak przestojów w pracy
- ✓ brak poboru mocy na mieszanie ścieków

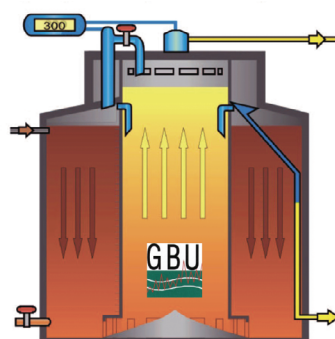
ZASTOSOWANIE FERMENTERA

Biogazowanie wsadów jednosubstratowych

- ✓ gnojowica
- ✓ kurzak
- ✓ padle zwierzęta
- ✓ obornik

Biogazowanie wsadów wielosubstratowych opartych na mieszaninie:

- ✓ gnojowicy
- ✓ masy zielonej (kiszonki)
- ✓ pozostałości poubojowych
- ✓ resztek paszowych
- ✓ pozostałości pogorzelnianych
- ✓ serwatki
- ✓ obornika

AF Projects Sp. z o.o.
ul. Wojnicka 2,
03-774 Warszawa

tel. +48 781 72 74 34,
fax. +48 22 818 28 13,
sekretariat@afprojects.pl,
www.afprojects.pl

Polisa legitymacją członkowską

Tylko w formule ubezpieczeń wzajemnych płacący za polisę ubezpieczeniową staje się członkiem i udziałowcem zakładów ubezpieczeń. W Polsce istnieje kilka towarzystw ubezpieczeń wzajemnych.

Najstarsze, a zarazem pierwsze, które powstało po przemianach gospodarczych, jest Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”. 26 marca br. obchodziło ono jubileusz 20-lecia pod hasłem „Razem od 20 lat”. Ojcami założycielami Towarzystwa byli **Henryk Wujec**, a ze strony francuskiej

Ubezpieczenia wzajemne są jednym z trzech filarów ekonomii społecznej obok kas zapomogowo-pożyczkowych i spółdzielni. Obecnie przeżywają one renesans i stanowią najliczniejszy i najmocniejszy ruch społeczny na świecie. Przyznanie nagrody nobla **Muhammadowi Yunusemowi** za organizację kas zapomogowo-pożyczkowych w Bangladeszu jest tego najlepszym dowodem.

Izby rolnicze, które również obchodzą w tym roku swój jubileusz, miały znaczący wpływ na rozwój Towarzystwa. W momencie ich powstawania szukano możliwości takiej działalności, która była by akceptowana przez rolników i dawała im wymierne korzyści.

mi zaufania publicznego. Związki wzajemnościowe dawały ograniczoną autonomię dla określonej grupy ubezpieczonych, pozwalały na kontrolę działalności ubezpieczeniowej w zakresie reasekuracji, kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych, rezerw ubezpieczeniowych, a przede wszystkim wyniku finansowego, który w przypadku nadwyżki pozostawał do dyspozycji związku i był przeznaczany najczęściej na obniżkę składki.

W strukturach TUW „TUW” funkcjonują związki różnych grup zawodowych, przede wszystkim rolników i kościołów.

Dzisiejsze towarzystwo to zakład zrzeszający ponad milion członków, z tego większość to rolnicy, z przypisaną składką ponad 360 mln zł oraz z zyskiem netto w 2011 r. w wysokości 23 mln zł. Udział w rynku ubezpieczeń towarzystwa wynosi niewiele, bo tylko 1,5% ale pamiętajmy, że zaczęliśmy od zera budując kapitał przede wszystkim ze składek członkowskich.

O przyszłość towarzystwa można by było być spokojnym, gdyby nie ciągle zmieniające się prawo za sprawą wszechobecnej Unii Europejskiej, która w swej ostatniej dyrektywie „Solvency II” preferuje giganty ubezpieczeniowe nie dając żadnych preferencji dla ubezpieczeń wzajemnych, a przecież wszyscy – przede wszystkim w Unii Europejskiej – mówią o konieczności uspołecznienia i upodmiotowienia – jednym słowem przekazania władzy organizacjom prospołecznym. Dysonans między prawem a rzeczywistością jest oczywisty, warto byłoby przypomnieć o hasłach, w których nie kapitał, a człowiek jest najważniejszy.

„Żyjemy nie dla siebie, ale dla innych i swojej ojczyzny”, ekonomia społeczna może to potwierdzać na co dzień.

Henryk Dankowiakowski

Thierry Jeantet. Kapitał zakładowy powstał ze środków Fundacji Akcji Demokratycznej, Fundacji Pomocy Społecznej SOS, Fundacji Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych i Społecznej Fundacji Solidarność, a także Euresy zachodnio-europejskiego holdingu towarzystw ubezpieczeniowych.

Idea ubezpieczeń wzajemnych – stara jak świat – była mocno zakorzeniona w Polsce rozbiorowej oraz w okresie międzywojennym. Powszechny Zakład Ubezpieczeń przejął w całości majątek po przedwojennym Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych i mało kto o tym dzisiaj pomyślał.

Ubezpieczenia wzajemne w izbach zainaugurowała Tarnowska Izba Rolnicza tworząc pierwszy związek wzajemnościowy „Galicia”. W ślady tarnowskiej poszły prawie wszystkie izby rolnicze, z tym, że najaktywniejsze były: kujawsko-pomorska, podkarpacka, świętokrzyska i łódzka.

Formuła ubezpieczeń dawała środowisku wiejskiemu to, czego nie mogły dać inne zakłady ubezpieczeniowe – upodmiotowienie ubezpieczeń, wpływ na składkę i podział nadwyżki, pozwalały pozostawić pieniądze na wsi oraz dawały dodatkową pracę rolnikom, którzy jako agenci stawali się osoba-

**40 LAT DOŚWIADCZENIA
W CAŁEJ EUROPIE**

**ZBIORNIKI ŻELBETOWE
DLA BIOGAZOWNI,
ZBIORNIKI DLA
OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW,
ZBIORNIKI I SILOSY
NA WSZELKIE MATERIAŁY
PŁYNNE I SYPKIE.**

**ul. Budowlana 17
41-100 Siemianowice Śl.
Tel.: (0048) 32/203-08-02
Fax: (0048) 32/203-92-22**

**WSPÓŁPRACUJEMY Z UZNANYMI
FIRMAMI OD TECHNOLOGII BIOGAZU!**

www.wolfssystem.com

Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Handlowe HETMAN Sp. Z o.o.

**NIEODPŁATNY ODBIÓR I UTYLIZACJA
PADŁYCH ZWIERZĄT ***

**UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ROŚLINNEGO,
PRZETWARZANIE ODPADÓW (BIOMASY) NA ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ**

TELEFONY KONTAKTOWE CZYNNIE CAŁĄ DOBĄ
DO NAS WSZĘDZIE BLISKO DZWOŃ - tel. 24 282 16 53, 56 683 25 62, kom. 662 041 241

PUNKTY DYSPOZYCYJNE

**SPALARNIE ODPADÓW
ZWIERZĘCYCH OLSZÓWKA
87-400 GOLUB-DOBRZYŃ
TEL. 56 683 25 62, KOM. 515 204 663**

**ZAKŁAD POŚREDNI
SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE
89-400 SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE
TEL. 52 388 22 28, KOM. 515 204 646**

**ZAKŁAD POŚREDNI UNIN
08-400 GARWOLIN
TEL. 25 683 05 29, KOM. 515 204 645**

**BAZA TECHNICZNA
- BEDLNO 24
99-311 BEDLNO
TEL/FAX. 24 282 15 53**

**ZAKŁAD UTYLIZACJI FALBORZ
87-880 BRZEŚĆ KUJAWSKI
TEL. 54 252 13 87**

**PUNKT DYSPOZYCYJNY FLORIANÓW
99-311 BEDLNO
TEL. 24 282 16 53, KOM. 662 041 241**

**PUNKT DYSPOZYCYJNY
ANTONIEWO
89-310 ŁABISZYN
TEL. 52 384 44 43**

**ZAKŁAD POŚREDNI
FRANCISZKOWO
09-300 ŻURMIN
TEL. 23 676 76 09**

*. Przedsiębiorstwo działa zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego dotyczących pomocy publicznej na utylizację padłych zwierząt art. 16 rozporządzenia Komisji (WE) 1857/2006

- w zakresie prawa krajowego dofinansowanie kosztów utylizacji padłych zwierząt jest udzielone na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009r. W sprawie niektórych zadań ARIMR (Dz. U. Nr. 22 poz. 121 z późn. zm.)

Działając z myślą o Polskim Rolnictwie oferujemy:

- Szybkie terminy odbiorów
- Wyspecjalizowane środki transportu zapewniające łatwy i szybki załadunek
- Pełny monitoring padłych przeżuwaczy w zakresie badań na BSE
- Profesjonalną i wyspecjalizowaną kadrę, zapewniającą fachową obsługę

HETMAN Sp. z o.o., Florianów 24, 99-311 Bedlno, Tel./fax: 24 282 16 53, www.hetman.pl, email: hetman@hetman.pl

polskie
zbożaZIELONE AGRO
SHOW1-3.06.2012 Kąkolewo,
gm. Grodzisk Wlkp.WSTĘP WOLNY
DOFINANSOWANIE
PRZYJAZDÓW GRUPOWYCH
BEZPŁATNY PARKING
I KATALOG WYSTAWY

Organizatorzy

Międzynarodowe
Targi
PoznańskiePatronat
HonorowyPatronat
Medialny

POLSKA IZBA GOSPODARCZA MASZYN I URZĄDZEŃ ROLNICZYCH
ul. Poznańska 118, 87-100 Toruń, tel. 56/ 651 47 40, fax 56/ 651 47 44, e-mail: biuro@pigmiur.pl
MIĘDZYNARODOWE TARGI POZNAŃSKIE
ul. Głogowska 14, 60-734 Poznań, tel. 61/ 869 21 29

- codzienne komentowane pokazy maszyn zielonkowych i opryskiwaczy polowych
- liderzy rynku z sektora maszyn i urządzeń rolnych
- 2 ha poletek pokazowych firm nasiennych, nawozowych i chemicznych
- bogaty program konferencji branżowych oraz szkolenia dla rolników
- pokaz bydła

www.agroshow.pl • www.polskiezboza.com

Rok założenia 1990
BIN
22 lata działalności

Firma z województwa kujawsko - pomorskiego

SILOSY ZBOŻOWE Z AKTYWNA WENTYLACJĄ

www.bin.agro.pl
bin@bin.net.pl

ZAPYTAJ O NOWE NIŻSZE CENY...

INFORMACJE I ZAMÓWIENIA także telefonicznie:

- „BIN” Sp. z o.o. 87-700 Aleksandrów Kuj., ul. Narutowicza 12, tel. centrala/Dział Handlowy 54 282 88 00-03, fax 54 282 88 63
- „BIN” Sp. z o.o. - Dział Projektowo Handlowy - Kompleksowe zabudowy magazynowe, tel. 54 282 88 25-26
- P. O.R. „KONSIL”, 89-121 Slesin k. Nakła, ul. Nakielska 10, tel. 52 385 78 59, 52 385 71 56, fax 52 385 71 55
- „KONSIL” Filia Mazurska, 11-520 Ryn, ul. Partyzantów 16, (Firma Z.U.M.) tel. 87 421 82 80
- „KONSIL” Filia Poznańska „TAD-OPAL”, 64-330 Opalenica, Sielinko, ul. Parkowa 2A, tel./fax 61 447 60 60
- „AGRO-INSTAL” 08-500 Ryki, Bazanów Nowy 75, woj. lubelskie, tel. 81 865 45 12, tel. kom. 694 803 638
- „ELEWATOR” 37-716 Orły, Zadąbrowie 71A, woj. podkarpackie, tel. 16 671 25 14, tel. kom. 602 865 171
- P.H.U.O.R. „TECH-MAG” 48-300 Nysa, ul. Grodkowska 7, woj. opolskie, tel./fax 77 435 55 00, tel. kom. 605 07 47 33
- „AGRO-KOMPLEKS” 83-200 Starogard Gdański, ul. Zielona 29, tel./fax 58 562 23 29, 561 01 77, tel. kom. 603 741 922
- P.O.M. Spółka z o.o., ul. Tytoniowa 4, 16-300 Augustów, tel. 87 643 34 76, fax 87 643 34 78
- PRONAR Sp. z o.o. fabryczne punkty sprzedaży:
  - Jaszczółty 44, 17-315 Grodzisk, tel. kom. 501 896 472, 501 896 470
  - Wasilków k. Białegostoku (woj. podlaskie) ul. Ks. W. Rabczyńskiego 1, tel. kom. 501 445 774, 501 544 012
  - Koszarówka 38, 19-203 Grajewo, tel. kom. 509 777 554
- AMAROL Andrzej Makarewicz, 12-250 Orzysz, ul. Wierzbńska (dz.411/46), tel. 662 840 503
- PHU ALITECH 42-152 Opatów (woj. łódzkie i śląskie), Zwierzyniec I, ul. Dębowa 8, tel. kom. 609 277 893

SILOSY PASZOWE

NOWOŚĆ!

OFERUJEMY TEŻ URZĄDZENIA

- transportowe:
- wybieraki ziarna z silosów
  - przenośniki ślimakowe
  - przenośniki pneumatyczne
- dosuszające:
- wentylatory do wietrzenia zbóż w silosach
  - nagrzewnice elektryczne powietrza paszowego:
  - śrutowniki bijakowe ssąco-tłoczące 1200 kg/h
  - mieszalniki paszowe poj. 1000 kg
  - pojemniki paszowe 1600 l
  - dozowniki wagowe pod mieszalnik oraz: przenośniki paszowe, węże, rozdzielnice i inne